

Kepan kauppapoliittinen linjaus

Hyväksytty Kepan hallituksessa 10.12.2007

OTE LINJAUKSESTA:

8. Kehitysmaille liikkumavaraa investointipolitiikassa

Yksityiset ulkomaiset investoinnit ovat monelle kehitysmaille erittäin tärkeitä. Ne voivat tuoda pääomaa, työpaikkoja, teknologiaa, osaamista, uusia tuotantotapoja, pääsyn kansainvälisiin tuotantoketjuihin ja reitin ulkomaisille markkinoille. Enemmistö kehitysmaista onkin viimeisen 15 vuoden aikana vapauttanut talouttaan ja vähentänyt investoijien velvollisuuksia. Hyödyt eivät kuitenkaan ole automaattisia. Monet investoinnit ovat tuoneet kehitysmaihin saasteita, nimellisiä verotuloja, irtisanomisia ja suppeammat mahdollisuudet paikallisille investoijille.

Kansallisia investointisääntöjä säätelee WTO:n investointisopimuksen lisäksi yli 5500 muuta kansainvälistä sopimusta. Suuri osa sopimuksista korostaa ihmisten ja valtioiden oikeuksien sijasta liiaksi investoijien oikeuksia ja rajoittaa kehitysmaiden liikkumavaraa muokata politiikkaansa. WTO-sopimus muun muassa estää maita vaatimasta ulkomaisilta investoijilta paikallisten alihankkijoiden käyttöä, kuten Itä-Aasian maat tekivät talouskasvunsa alkuaikoina.

Monella kehitysmalla ei ole riittäviä resursseja tutkia ja neuvotella investointisopimuksia niin, että ne perustuisivat maakohtaisille köyhyydenvähentämistarpeille ja mahdollisuuksille. Erityisesti perushyödykkeiden hinnannousu vuoden 2002 jälkeen on paljastanut epäkohtia: monet kehitysmaat ovat hyötäneet hinnannoususta varsin vähän.

Investointikysymyksiä käsitellään myös Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n ja YK:n normeissa yritysten yhteiskuntavastuusta. Näiden normien monitorointimekanismeja tulee tehostaa.

Kansainvälinen yhteistyö investointikysymyksissä ei ole onnistunut hillitsemään verokilpailua tai veronkiertoa, jotka vähentävät valtioiden tuloja ja siten julkisia palveluita. Kansainvälisen verokilpailun hillitsemistä hankaloittaa se, että yritykset eivät julkaise maksamiaan veroja maakohtaisesti tai hallitukset tulolähteitään yrityskohtaisesti. Yhä useampi kansainvälinen yhtiö vähentää verojaan perustamalla tytäryhtiöitä veroparatiiseihin ja käyttämällä "luovaa" siirtohinnoittelua tytäryhtiöiden välisessä kaupankäynnissä ja velkajärjestelyissä.

Suomen tulee:

- **lopettaa kehitysmaiden painostaminen kansainvälisiin investointisopimuksiin.**
- **tukea WTO:n investointisopimuksen löyhentämistä niin, että se sallii elinkeinopolitiikan, joka ei todistettavasti ja merkittävästi vääristä kauppaa. Köyhimpien maiden liikkumavaraa ei tule rajoittaa ollenkaan.**
- **tukea aloitteita verosääntöjen ja -maksujen läpinäkyvyyden lisäämiseksi.**
- **näyttää suuntaa julkisten hankintojen eettisyydessä ehdollistamalla julkisen sektorin hankinnat ILO:n, YK:n ihmisoikeus- ja ympäristösopimusten noudattamiselle tuotteiden tuotannossa.**
- **toimia aktiivisesti laillisesti sitovien kansainvälisten yritysten yhteiskuntavastuuohjeiden luomiseksi, joiden rikkomisesta voitaisiin rangaista.**